

Előzetési feltételek:
 Egész évre . . . . . 6 fl. —
 Fél évre . . . . . 3 fl. —
 Hónegyedre . . . . . 1 fl. 50 kr.
 Előzetési felet, csupán a kiadó háza-
 taiban B. Gyarmaton.
 E lap szállni részben a a szállításhoz vo-
 natkozó minden költségek a szerkesztő-
 tőlük kifizetendők.

NÓGRÁDI LAPOK

Hirdetések díja:
 Ot határon belül sor . . . . . 5 kr.
 Hely minden betűtábla . . . . . 30 kr.
 Nyit és lezárás sor . . . . . 20 kr.
 Hirdet-és elvevő a hird. Nagyobb
 és különféle hirdetések jutányosan be-
 küldtetők.
 Kézírt és nyomtatott hirdetések és hird-
 tetők a kiadó háza kifizetendők.

politikai, társadalmi és közgazdászati hetilap.

B-Gyarmat január 18.

Minden intézmény czélszerűségében bírja létének biztosítékát, mert ha czélszerűsége kérdésessé válik, vagy épen czélszerűtlenné bizonyul, fentarthatja egy ideig azon intézményt a megszokás conservatív erője, osztály- és pártérdek, de lőto időkérdéssé válik s az első kedvező alkalom romba dönti a ujat állit helyébe.

A megyei intézmény czélszerűségét kezdők kétségbe vonni azok, kik a gyors és pontos közigazgatás s egészséges közrendezet hiányát ezen intézmény természetes következményeként tekintik, s már is kezdenek a centralisatio eszméjével megbarátkozni, s azt mint a rend, pontosság, gyors ügymenet szülőanyját visszakívánni.

Mi a megyei autonómiának föltétlen hívei vagyunk, mert a megyei autonómia egyedül óvaszer a merev centralisatio, annak szülőtte a lélek nélküli boureaukratia s ennek elmaradhatlan következménye a hivatalnokai proletariatus rákfenéje ellen; a megyei autonómia fentartója a közügyek iránti érdeklődés s ebből származó közszellemnek, mely a szabadság legnagyobb biztosítója.

Köteleességünk tehát tiltakozni a fenébbi feltevés ellen. Elemerjük, hogy közigazgatásunk nem áll a nyugati államok adminisztratiójának színvonalán, elismerjük, hogy avval alig lehet egybeazonlítani, de tagadjuk, hogy ez a megyei intézmény természetes következménye volna, hogy annak hibájából róható fel s hogy ebből czélszerűtlenséget lehetne kimagyarázni.

Megeyi intézményünk csak a községek szervezésének befejezése után lesz teljesen kikerekítve. Rendezett községek, tevékeny jegyzői kar teszi lehetővé a jó közigazgatást.

Nem vagyunk barátai az álmok hüvelykezésének. Tudjuk jól, hogy a jegyzők nem mindegyike mintaképe a jó jegyzőnek. De a jó akarat, a felelőség és kötelesség érzete fogja némileg pótolni a hiányokat. A szigorú felügyelet, a hanyagság és mulasztások fenytése megadja a többlet. A jegyzői hivatal nem sinecura, nem mellékes foglalkozás, de a jegyző egész idejét a tevékenységét igénybevevő fontos állás, mely hivatva van egy, sőt több község lakóinak nyugalmát megadni s ezor bajnak és költésnek elejét venni,

Eddig a jegyzők a falu pióczái voltak, most kell hogy áldása legyen azoknak.

De a legjobban rendezett közsé-

gek mellett sem lehetséges a jó közigazgatás, ha annak magasabb közegei nem bírnak kellő képzettséggel, ha ezentul is a bizalom lesz a megyei tisztviselő egyetlen szükséges qualificatiója, s bizalmunkkal nem olyanokat tisztelünk meg, kik nem kényszerűségből, de megelőző tanulmányaik s tevékenységükből származó hivatásból kívánnak a megye szolgálatába jutni.

Jogában áll a megyének a választásokat bizonyos qualificatióhoz kötni, s önmaga iránt tartozó kötelemre, hogy ezt meg is tegye.

A Cincinátusok kora lejárt, régen volt hogy Minerva tetőtől talpig fölfegyverkezve jött a világra. — Napjainkban hosszas és tüzetes tanulást igényel minden pálya, — mely nélkül legjobban csetben sem lehet senki egyéb jó akaratú dilettansál.

Mi pedig ilyenekkel meg nem elégedhetünk!

Hang a pusztában.

A statistika csak napjainkban fejlődött önálló tudományyá s máris oly rendkívüli eredményeket mutat föl, melyek nemcsak megragadók, de megdöbbentők is. Azon következtetésesség, melyet a statistikai adatok, az ember szabadakaratától vagy a véletlen játéktól függőnek hitt dolgokban is feltüntetnek, megingatják az emberi akarat szabadsága iránt ápolat hitünket. Midőn a statistika több évről gyűjtött adatai, mint kivétel nélküli szabályt tüntetik elő, hogy minden 100 leányszülőtre 106 fia született csak, midőn az öngyilkosok ugyanazon százalékát látjuk az egyes szabadon választott halálneveknél évről évre szerepelni, midőn országról országra kiszámítva s évek során át igazolva látjuk, hogy 100 közül mennyi halmeg ezen és mennyi azon korban s hogy többet ne említsek, midőn a ezim nélkül feladott levelek is a nép véralkata szerint változ, de évről évre országunként alig emelkedő vagy fogyó arányt mutatnak föl: majdnem azon meggyőződésre kell jutnunk, hogy az események bizonyos, általunk nem ismert rendszer logikájának hódolnak s hogy az emberi cselekmények sem emancipálhatták magukat ezen hatalom alól, mintha csak az arányt megalkotó számok kedvéért léteznének.

De más részről ma már alig tudjuk megérteni, miként lehetett statistika nélkül jól kormányozni s mi magyarokul is sok hibát követtünk el statistikánk hiányossága s annak adataiból vonható irányelvek nélkülözése következtében.

Kormányunk még most sincs azon helyzetben, hogy a termelés, belfogyasztás és kivitel közti arányról, bár mely ágát tekintve a javuknak, hiteles képet tudna nyújtani, s így hazánk tulajdonképeni szükségletét egyes javakat illetőleg s így a váratlanul beállható szükség esetén a behozandó mennyiséget megállapítani nem volna képes, pedig kormányunk fennállása első időszakától kiváló figyelemben részesítette a statistikát, csak hogy az adatok, melyeket a politikai tisztviselők s más közegek összeállítottak, részint a népnél még ki nem irtott előítéletek, részint a gyűjtők gondatlansága s hanyagsága következtében felotte hiányosak.

A gyűjtők legűbbje sokkal korlátoltabb látókörű, sem hogy ezen adatok roppant fontosságát csak sejtteni is képes lett volna és mint fölülséges haszontalanságot csak félvállról végezte s mint mondani szokás, hasból készíté azt, mit gonddal és figyelemmel kellendett összeállítani.

Mai napság a nemzetek műveltség gazdagsága, erkölcsi és anyagi állapotának hí tükre a statistika, a hitelesen egybeállított adatok érvek, melyek ellen harcolni nevétséges hiábavalóság.

Már e tekintetből is hazafiai kötelesség a statistikai adatok gyűjtése s összeállításánál a lehető legnagyobb pontosság és lelkiismeretességgel eljárni.

Kellő mérvű pontosság és hitelesség azonban az eddig követett rendszer mellett soha sem leendő elérhető s minaddig, míg megyénként nem lesz egy állandó hivatal mely a politikai, egyházi stb. közegek által egybegyűjtött adatokat revidálja sőt magát az adatok gyűjtését ellenőrizze s vezesse, addig még csak megközelítő statistikai hitelességre sem számolhatunk.

De ha a gyűjtött adatok a leghitelesebbek lennének is, a megye ugyan annak épen semmi hasznát sem veheti, a roppant adat halmazt föl dolgozzák a központon országos érdekek, országos tekintetek szempontjából, — de a megye specialis érdekei és szempontjai természetesen tekintetbe sem jöhetnek, a megyének pedig nincs állandó hivatala, mely a beszerzett adatokat feldolgozza, a megye népesedési, tanügyi, ipar, kereskedelmi s gazdasági állapotáról évről évre statistikai kimutatást adna, mely kimutatás irányadóul szolgálhatna nemcsak a megyei bizotmány, de az egyes tisztviselők, sőt magánosok tevékenységénél is, mely haladást föltüntetve buzdító, hátréssé esetén serkentő hatással bírna.

Ekkor lehetne munkasságunkat természetleg intézni, s azt mindig legkivánatosabb irányban érvényesíteni, enélkül működésünk a természetellen kapkodás és határozatlanság jellegével bír és soha sem tudjuk igazán, hanyadán vagyunk.

Állitunk fel, Kecskemét város példájára, megeyi statistikai hivatalt melynek áldásairól ha a priori meg nem vagyunk győződve, igen rövid idő alatt meggyőződünk annak szükségességét nélkülözhetlen voltáról.

Dixi.

Tanügy.

A nógrádmegyei iskolatanács által kiküldött bizotmányuk a december 17-iki gyűlésen előterjesztett javaslatát mely Bodnár István tanügyjegyző ur tollából folyt, egész terjedelmében közöljük:

Tisztelt Iskolatanács!

Alólitottak az iskolatanácsnak folyó 1872-ik évi február 22-én tartott üléséből oly javaslat elkészítésére küldtven ki, mely magában foglalná azon módozatokat, melyek által a népnevelésnek a létező körülmények közt is nagyobb lendület lehetne adni: Van szorecsánk ez érdemben javaslatunkat a következőkben előterjeszteni, Mi előtt a módozatokat felsorolnánk, szükségesnek véltük az 1868. 38-ik törvény némely főmozzanatait megemlíteni, hogy egy a tanfelügyelő, valamint a mellé rendelt iskolatanács, nem különben a megyei törvényhatóság és a közégi helyhatóság jogköre iránt tisztában legyünk.

A népiskolai törvény a legszabadlelvűbb alapokon nyugszik, tiszteltemben tartván egy az egyének, valamint a testületek jogait. Az iskolák alapítása s fentartása a vallásfekezetek, társulatok sőt egyeseknek is megengedtetik, és csak ott rendel a törvény közégi vagy eszteli állami iskolát, hol a felekezetek a törvénynek eleget tenni nem akarnak vagy nem képesek: de mind ezen iskolákat a törvény az állam fenntartása s felügyelete alá rendeli a tanfelügyelő követeitése mellett, ki arra ügyelni tartozik, hogy a törvény mindenütt végrehajtsanak, s arról a kormányznak évenként részletes jelentést tenni köteles. (130. §.)

E szerint habár a hitfelekezetek iskolai ügyeit maguk intézik is; de az iskolatanács jogosítva van a tanügyi kérdéltésvény viszonyai fölött, s így a felekezeti iskolák állapota fölött is tanácskozni, s a mennyiben a hiányokon nem segíthet, a megye közbejöttével a kormányhoz intéz előterjesztést. (130. §.) A törvény kizárja a határt, mely közt a hitfelekezetek mozgathatnak, megzabálja a minimumot, a mit fölök elengedhetlenül megkövetel; de ha a törvény követeleményeinek eleget nem tesznek, köztük közégi iskolává alakítja a felekezeti intézetet. Minthogy o szerint a hitfelekezetek nem csak jogokkal ruháztatnak föl, de azoknak megfelelő kötelesség is szabott rájuk a az ellenőrzés joga az államot illeti: a tanfelügyelő s a mellé rendelt testület hatásköre minden, a megye területén létező bár mily természetű népiskolákra kiterjed. A törvénynek nagy hiánya, hogy a 11 §. szerint a hitfelekezetek az eddigi szokás szerint adóztatják meg a hivatkoz-

Fölösszámú példányokat nyomtatván, előfizetőket még elfogadhatunk!

es. kir. szabadalmazott s az orvosi testület által megvizsgált és jónak talált patkány, házi és mezei egér-vakond és svájbogár pusztító

arkánium

melyet sokféleképen utánoznak, valódi minőségben

Liebertmann H. kereskedésében egyszintén fiók üzletében Szécsényben

kapható 1 nagy bádog 1 frt. Kisbádog 80 kr. Egyes bádog megrendelése is utánvétel mellett gyorsan teljesítetik. Ugyanott kapható ezitrom-kendőcs, egyedüli szer a fagyhólyagok és tyukszem ellen, 1 téglgy 50 Kr.

Ismét egy kivonata a sokfelől érkező tudósításoknak:

Miután az öntől kapott es. kir. szab. egér és patkány pusztító arkanum kitűnő szolgálatot tett, legyen szives még egy nagy adagot küldeni posta utánvétellel.

Battaynyiné.

ÉLET-ITAL,

kitűnő háziszor

váltó- és mocsárláz, bél- és gyomorgöres, epeinger, hányás, tengeri betegség, vizeletszorulás, álmatlanság, stb. ellen.

Ára egy nagy üvegnek 65 kr., kisebb 50 kr.

Sós borszesz mint háziszor

Mr. William Leo utasítása szerint. Gyors hatást eszközöl: rheuma, osúz, szaggatás, fagyás, fog-, fej- és fültájdalmak, szemgyulladás, rákfekély, bénulások stb. ellen; sőt fogtisztító szerül is igen ajánlható, mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghust erősíti, és a száj tiszta szagtalan izt nyer a szesz elpárolgása után.

Ára egy nagy üvegnek 80 kr., kisebb 40 kr.

Használati utasításmagyar vagy német nyelven, jelentékeny orvosi s egyéb elismerő bizonyítványokkal, valamint bizományosaink névsorával, minden üveghez mellékeltek.

WERTHER és BRÁZAY.

Főraktár: B.-Gyarmaton Gazdik Lajosnál.

BREISACH K.

Pest és bécsi nő- és férfiruha raktára

B.-Gyarmaton Rosenbaum Fülöp házában.

Ajánlja a legesinosabban, a legújabb divat szerint téli és nyári idényre jól berendezett

nő- s ferfi ruha raktárát

Nemkülönbön megrendelésekre, mérték szerint a legjutányosabb árak mellett 24 óra alatt a legszilárdabban és pontosan elkészít mindennemű nő- és ferfi ruhanemüket.

A n. é. közönség számos látogatását kéri

Breisach K.